

levenden geconcentreerd, de meesten (onder hen ook een tiental dat in Blechhammer was achtergebleven en daar was bevrijd) in Kattowitz. Naar die stad werden ook Nederlandse arbeiders overgebracht, slachtoffers van de arbeidsinzet, die op verscheidene plaatsen in Opper-Silezië waren aangetroffen. Inmiddels hadden de Engelsen in Odessa een repatriëringskamp voor Britse krijgsgevangenen ingericht – de Nederlandse ambassadeur in Moskou wist te bereiken dat alle Nederlanders die door de operaties van het Rode Leger bevrijd waren, via Odessa waarheen zij per trein zouden worden overgebracht, zouden worden afgevoerd. Van midden maart tot midden mei '45 heeft die afvoer uit Odessa (de treinreis daarheen kon, met onderbrekingen, bijna vier weken duren) plaatsgevonden – in totaal zijn omstreeks twaalfhonderd Nederlanders met Britse schepen naar havens in Frankrijk of Engeland overgebracht, onder hen ook enkele uit krijgsgevangenenkampen of –transporten gevluchte officieren die in Hongarije hulp hadden gevonden en aan het illegale werk deelgenomen. Tot die twaalfhonderd behoorden vermoedelijk niet meer dan omstreeks tweehonderd overlevenden uit het Auschwitz-complex.

★

Hoeveel uit Nederland gedeporteerden in totaal krachtens de bevelen van de SS de kampcomplexen Auschwitz en Gross-Rosen hebben verlaten, is niet bekend. Met zekerheid weten wij slechts dat zich in Blechhammer vlak voor de evacuatie vijfhonderd twaalf Nederlanders bevonden, hoofdzakelijk overlevenden van de Kosel-groep¹; van die groep die toen wellicht nog uit vier- tot vijfhonderd gedeporteerden bestond, zijn blijkens de naoorlogse onderzoeken van het Informatiebureau van het Nederlandse Rode Kruis honderdeen-en-tachtig personen in leven gebleven. Nu bestond de Kosel-groep uit valide mannen en jongens die het in Blechhammer beter hadden gehad dan bijvoorbeeld de gevangenen in het *Stammlager* van Auschwitz, in Birkenau en in Monowitz. Niettemin is uit die valide groep tijdens en na de evacuatie dus toch nog

¹ Een der gedeporteerden, S. Lierens, verklaarde na de oorlog: 'De zaterdagmorgen voor ons vertrek uit Blechhammer op 20 januari 1945' (die 20ste was een zaterdag) 'maakte ik de *Bestandliste* op op het bureau. Er waren toen vijfhonderd twaalf Hollanders in het kamp. Het was heel toevallig dat ik dat deed maar Demmerer' (de *Lagerälteste*) 'zei: 'Doe dat even.' ('Verslag van mededelingen van S. Lierens' (z.d.), p. 21 (GC))